

L.dz. 486/2026

Warszawa, dnia 12 maja 2026 r.

**Szanowna Pani
M.**

Dotyczy: wniosku z dnia 20 lutego 2026 r. o udzielenie wyjaśnienia w sprawie dodatkowego wynagrodzenia radcy prawnego, o którym mowa w art. 22⁴ ust. 2 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (t.j. Dz.U. z 2024 r., poz. 499), zwanej dalej „ustawą o radcach prawnych”

W odpowiedzi na Pani wniosek skierowany do Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych należy na wstępie skonstatować, że przepis art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych ma charakter niejednorodny, gdyż – oprócz reguły ogólnej zamieszczonej w zdaniu pierwszym – zawiera także szczególny reżim dotyczący radców prawnych zatrudnionych w państwowych jednostkach sfery budżetowej.

Na tle tej regulacji Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 listopada 2013 r. (sygn. III PK 4/13) wyraził stanowisko, zgodnie z którym *„Radcowie prawni zatrudnieni poza państwowymi jednostkami sfery budżetowej mają zagwarantowane ustawą wynagrodzenie w wysokości 65% kosztów zastępstwa procesowego zasądzonych i ściągniętych od przeciwnika, zaś umownie można je tylko podwyższyć. Umowne obniżenie wynagrodzenia dodatkowego tych radców prawnych jest nieważne i nabywają oni prawo do wynagrodzenia w wysokości 65% (art. 18 § 2 k.p.).”*. Tym samym w odniesieniu do tej grupy zatrudnionych niewątpliwie prawidłowym jest zaprezentowany przez Panią Mecenasa wniosek, że kwota tej szczególnego rodzaju premii, odpowiadająca równowartości co najmniej 65% kosztów zastępstwa procesowego zasądzonych i ściągniętych od przeciwnika, jest wartością brutto, podlegającą wyłącznie takim samym obciążeniom składkowym, jakim podlega każda inna premia wypłacana w ramach stosunku pracy. Odliczanie od takiej kwoty wartości składek ubezpieczeniowych obciążających pracodawcę jest zatem nieuprawnione.

Jak jednak stwierdził Sąd Najwyższy we wskazanym wyżej wyroku, *„(...) radcowie prawni zatrudnieni we wskazanych jednostkach budżetowych nie mają ustawowo zagwarantowanej wysokości dodatkowego wynagrodzenia”*, a tym samym jego wysokość może być ustalona w wysokości niższej, niż wskazana w zdaniu pierwszym art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych. To z kolei prowadziłoby do wniosku, że tego rodzaju pracodawca mógłby ustalić z radcą prawnym, że w równowartości 65% kosztów zastępstwa procesowego mieszczą się także składki pokrywane przez pracodawcę, a nie tylko te pokrywane przez pracownika.

W ocenie Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych zaprezentowany powyżej pogląd, dotyczący radców prawnych zatrudnionych w państwowych jednostkach sfery budżetowej, budzi jednak uzasadnione zastrzeżenia. Przyjęcie takiej wykładni, jaką zaprezentował Sąd Najwyższy, prowadziłyby bowiem w pierwszej kolejności do trudno akceptowalnego wniosku, że w przypadku niezawarcia przez publicznego pracodawcę - wbrew ustawowemu obowiązkowi - „umowy cywilnoprawnej” określającej wysokość i termin wypłaty dodatkowego wynagrodzenia, radca prawny byłby w istocie pozbawiony jakiejkolwiek ochrony prawnej, a to z uwagi na brak określenia jej minimalnej treści, którą mógłby uczynić podstawą wniesionego powództwa o zastępcze oświadczenie woli (art. 64 Kodeksu cywilnego w związku z art. 1047 Kodeksu postępowania cywilnego i art. 300 Kodeksu pracy). Jakkolwiek trudno jest aktualnie, nie dysponując żadnymi źródłami, wyjaśnić bez żadnych wątpliwości motywację stojącą za przyjęciem przez ustawodawcę w zdaniu drugim art. 22⁴ ust. 2 ustawy o radcach prawnych konstrukcji „umowy cywilnoprawnej”, mającej w istocie nie cywilnoprawny (w rozumieniu art. 1 Kodeksu cywilnego), lecz pracowniczy charakter ze wszystkimi tego konsekwencjami (co też potwierdził Sąd Najwyższy we wskazanym wyroku), w ocenie Komisji nie było nią – sugerowane przez Sąd Najwyższy - „(...) *mocne zaznaczenie, że wynagrodzenie dodatkowe można ustalić poniżej 65% zasądzonych i ściągniętych kosztów zastępstwa procesowego.*”. Zdaniem Komisji dużo bardziej uzasadnione od tego poglądu, wskazującego na wolę ustanowienia swego rodzaju ustawowej dyskryminacji radców prawnych zatrudnionych w sektorze publicznym, co samo w sobie budzi poważne wątpliwości, jest raczej przyjęcie, że przyczyną zastosowania konstrukcji „umowy cywilnoprawnej” była wyłącznie chęć wyłączenia dodatkowych wynagrodzeń należnych radcom prawnym z paragrafu „wynagrodzeń osobowych” planu finansowego jednostki budżetowej. Fundusz płac państwowych jednostek sfery budżetowej od zawsze był i nadal jest bowiem planowany w sposób niezwykle sztywny, uniemożliwiając powiązanie go ze zdarzeniami przyszłymi i niepewnymi, jakimi są ewentualne zasądzenie i ściągnięcie należności z tytułu zastępstwa procesowego od przeciwnika procesowego pracodawcy radcy prawnego. Taką elastyczność dawały i dają natomiast inne paragrafy planów finansowych jednostek sfery budżetowej. Przyjmując takie wyjaśnienie należałoby więc raczej stwierdzić, że istotą odmienności reżimu dotyczącego radców prawnych zatrudnionych w państwowych jednostkach sfery budżetowej nie było ograniczenie wysokości minimalnie przysługującego radcom prawnym dodatkowego wynagrodzenia, a jedynie dostosowanie zasad jego wypłaty do specyfiki funkcjonowania tych publicznych pracodawców. W konsekwencji zatem na pytanie o wysokość potrąceń składkowych wynagrodzenia dodatkowego przysługującego radcom prawnym zatrudnionym w państwowych jednostkach sfery budżetowej należałoby – zdaniem Komisji - udzielić dokładnie takiej samej odpowiedzi, jaka została przedstawiona na wstępie w odniesieniu do radców prawnych zatrudnionych przez innych pracodawców.

Komisja zaznacza jednocześnie, że poglądy przedstawione w niniejszym stanowisku mają charakter pomocniczy i nie mogą być traktowane jako wiążąca wykładnia prawna.

Komisja Etyki i Wykonywania Zawodu Krajowej Rady Radców Prawnych w składzie:

r.pr. dr Katarzyna Palka-Bartoszek (przewodnicząca),

r.pr. Jolanta Czepe

r.pr. Andrzej Kadzik (opracowanie)

r.pr. Agata Gutowska,

r.pr. Karolina Pukańska-Dura

r.pr. Rafał Rybnik

r.pr. Grzegorz Wyszogrodzki

Przewodnicząca

*Komisji Etyki i Wykonywania Zawodu
Krajowej Rady Radców Prawnych*

r.pr. dr Katarzyna Palka - Bartoszek